

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XXXIII. Quomodo cum voluntate Dei efficaci stet nostra libertas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

XI.
Apponuntur
quadam cir-
ca mentem
S. Thomae.

Totius, non
singularum
partium per-
fectio, pra-
cipud ab ar-
tificie spe-
ctanda.

Tandem objicit S. Thomam variis locis, ad quae tamen supra responsum est, ubi ostendi, S. Thomam non omnino praedictae sententiae favore. Unum tantum explicandum restat sancti Doctoris testimonium, i. part. quaest. 47. art. 2. ad 1. ubi sic habet: *Dicendum, quod optimi agentis est producere totum effectum suum optimum, non tamen quod quamlibet partem totius faciat optimam simpliciter, sed optimam secundum proportionem ad totum.* Sed hic etiam locus non urget; solum enim contendit S. Thomas, optimum artificem, si juxta regulas artis procedere velit, proportionem potius & varietatem partium in ordine ad totum spectare debere, quam partium in se perfectionem. Sic, inquit S. Thomas, *tolleretur bonitas animalis, si quaelibet pars ejus, oculi haberet dignitatem.* Sic etiam non adeo pulchrum & speciosum esset hoc Universum, si animalia omnia in eo contenta, essent aquila,

leones, aut elephanti, nec aliae in eo forent arbores praeter cedros; reliqua siquidem arbores, & animalia multum ad Universi ornatum ac splendorem deserviunt.

Nontamen hic, aut usquam alibi dicit S. Thomas, Deum necessitari moraliter ad regulas optima proportionis in omni officio servandas: quod etiam tota hac Disputatione ostendimus; sed sicut integrum plene ei est, hanc vel illam creaturam producere vel non producere, mundum condere, vel non condere, ita hoc vel illo modo eum condere, & secundum hunc vel illum perfectionis gradum. Nec est quod inquirat quisquam, cur tali, vel tali ratione Universum creet; id enim ut praestare queat, summa ejus dignitas & libertas postulat, id perfectissimum dominium, utpote qui rerum omnium supremus Moderator est & Arbitrator: *Stet pro ratione voluntas.*

XII.
Nullibi de-
cet S. Tho-
mas, Deum
necessitari
moraliter
ad facien-
dum opti-
mum.

DISPUTATIO XXXIII.

*Quomodo cum voluntate Dei efficaci stet nostra libertas:
maximè cum voluntate praesentiva.*

I.
Libertas no-
stra non ma-
gis à volun-
tate Divina
laeditur, quàm
à Scientia.

UPRA, Disputatione vigesima-quarta, Sectione decima, & undecima, ostendi divinam Scientiam nostrae libertati non officere: quantumvis namque actus nostros tempore antecedit, utpote aeterna, eos tamen ratione, aut etiam quodammodo naturam subsequitur, nec ideo sunt futuri quia Deus illos novit esse futuros, sed e contra, ideo Deus futuros esse novit, quia sunt futuri, ut latius ostendi Sectione illa decima, num. quarto, quinto & sexto. Tandem ergo ostendendum de divina Voluntate.

II.
Potest Deus,
voluntatem
nostram ad
operandum
necessitare.

In primis certum est, posse Deum voluntatem creaturae rationalis ad operandum necessitare, ejusque in agendo indifferentiam tollere: etsi enim de facto ita eam regat, suumque ad actus omnes nostros concursum ita attemperet, ut vim nobis non inferat, sed indemnem servet libertatem nostram, resque omnes juxta propriam cujusque naturam administret; si tamen liberet, necessitate voluntatem nostram posset, actus scilicet ejus ita pure antecederet volendo, ut refragari omnino non possimus, sicque indifferentiam nobis in agendo, libertatemque eripere.

III.
Deus nostram
in operando
libertatem
non infringit.

Hoc, inquam, etiamsi facere possit Deus, utpote supremus rerum omnium Moderator, plenumque in voluntatem nostram obtinens dominium, hac tamen sua potestate non utitur; at naturam liberi cum simus, nostram in agendo indifferentiam non infringit, sed nos nobis relinquit, liberumque operandi modum tuetur ac promovet, & creaturam rationalem rationali via ac more gubernat.

IV.
Deus con-
cursu gene-
rali, homi-
num liber-
tatem non
laedit, sed
perficit.

Tres tantum excogitari casus possunt, in quibus non nemini fortassis videatur, Deum necessitatem nobis in agendo imponere: primo in concursu generali, qui aliud nihil est, quam volitio divina, quam nobiscum ad operationes omnes

nostras concurrere statuit, & citraquam, nullum omnino exercere actum valemus. Hac tamen sua voluntate Deus, nullam nobis infert in operando violentiam, nec quidquam de libertate minuit. Ita nimirum dat posse, ut velle nobis relinquat, & stante etiam hac Dei voluntate, integrum cuique est, in quamcumque se velit partem, inflectere, & vel operari, vel operationem omittere. Deus itaque hac voluntate, quam concursum omnibus in actu primo parat, brachium veluti sum omnibus praebet, ut eo quisque pro libitu utatur, ejusque in agendo open & operam acceptet: sine hac verò Dei ope etsi operari nemo possit, ut Disputatione vigesima-octava Physic. ostendi, contra Durandum, & Disputatione vigesima-nonam peculiariter contra Patrem Ludovicum à Dola, qui Durandi sententiam tuetur, nullus tamen per hunc concursum ad agendum compellitur. Quae clarius intelligentur ex Disputatione vigesima-octava Physic. sect. sexta, ubi concursum hunc Dei generalem in actu primo fufius declaravi.

Qualis sit
concurfus
generalis,
quo Deus
una cum
hominibus
concurrit.

Secundò existimare quis posset, cum, ut Disputatione trigesima Physic. ostendi, determinatio ad individuationem refundi necessario debeat in Causam Primam, seu actum aliquem voluntatis divinae, per quem Deus causas applicat ad agendum: existimare, inquam, quis posset hanc Dei voluntatem ita hominem vel Angelum ad operandum determinare, ut omnem eorum in agendo indeterminationem & indifferentiam tollat: Secus tamen res se habet; Deus namque hac voluntate non absolute vult, ut quis operetur, sed casu quo operetur, ut hunc tantum numero actum eliciat ex innumeris qui hoc instante sunt possibiles.

V.
Deus deter-
minans ad
individua-
tionem, ho-
mini liber-
tatem non
laedit.

Deus ergo, quamvis semper voluntati create concursum in actu primo ad amorem & odium, volendum & nolendum aliquod objectum parat, ad unicum

VI.
Modus quo
Deus deter-
minat ad
individua-
tionem de-
claratur.

unicum tamen solummodo numero amoris, vel odii, volitionis vel nolitionis actum pro singulis momentis illum parat. Quare licet objectum propositum velle quis aut nolle possit, amare vel odisse; imò ab omni penitus actu cessare, si tamen ad operandum se determinet, hunc numero tantum amoris vel odii, volitionis vel nolitionis actum, non alium, eliciat necesse est: ad hunc quippe tantummodo actum Deus concursus parat, qui concursus, ut diximus, omnibus est ad agendum absolutè necessarius.

VII.
Vltorius ostenditur, quo pacto Deus determinando ad individuacionem, non tollat libertatem.

Hinc ergo clarè constat, Deum determinando ad individuacionem, non tollere libertatem; actus siquidem eius quo hoc facit, est virtualiter conditionatus, quasi dicat, si operari velis, hunc, non alium actum elicias: per hoc tamen non omnino cum ad quidquam agendum compellit, sed plenè in illius potestate operari necne velit, relinquit. Sicut exempli gratiâ, si quis volenti scribere calamos omnes, præter unum, auferat; hic eum ad scribendum non determinat, nec dici omnino potest causa cur scribat; imò nec etiam propriè cur hoc calamo scribat, sed est causa potius cur non scribat aliis; is autem qui scribit, est causa cur scribat hoc calamo, cum uti eo velit, potens non uti: alter autem non vult absolutè ut illo utatur, sed solum conditionatè, quasi diceret, si velis scri-

bere, scribes tantum hoc calamo, seu hoc vel nullo. Quæ omnia fusiùs declarata sunt Disputacione illâ 21. Physic. Sect. præcipuè secundâ, nec ea opus est hic repetere.

Tertia difficultas est de actione præfinitivâ, qua scilicet Deus absolutè vult actum aliquem voluntatis à nobis elici: qua de re, non levis est inter Auctores controversia, affirmantibus aliis, aliis negantibus posse libertatem nostram cum huiusmodi absolutâ Dei voluntate consistere; quam ob causam negant Deum, qui nos juxta naturæ nostræ exigentiam gubernat, & modo creaturæ liberæ conformi: negant, inquam, illum ulla creaturæ rationalis actiones præfinire. Mihi nihilominus visum semper est probabilius, voluntatem Dei præfinitivam scientiæ mediæ præsertim, seu conditionatæ de effectu liberè, si tale vel tale detur auxilium, aut homo in his vel illis potatur circumstantiis, futuro, non tollere libertatem, ut ostendi Disput. 25. de Anima, ubi hanc questionem latè discussi, quam proinde hic, sicut cætera in Philosophiâ disputata, omitto, ne actum agam, & idem, nullo operæ fructu, inutiliter repetam. Utrum autem de facto Deus actus aliquos prædefiniat, aut prædefinierit, res est altioris indaginis, quam in materia de Prædestinatione, Deo dante tractabo.

VIII.
Volitio qua Deus actum aliquem nostrum præfinit, non tollit libertatem.

Potest Deus actus nostros liberos prædefiniere.

DISPUTATIO XXXIV.

De Iustitia Dei.

NVLLA celebrior hodie in Scholis questio, majoreque contentione agitata, quam de divina Iustitiâ; an scilicet Deum inter & hominem, vel Angelum, stricta & rigorosa intercedere possit Iustitia. Hæc verò controversia quamvis in tertiâ Parte tradi à nonnullis soleat, dum de satisfactione Christi: hic tamen proprius videtur de eâ disputandi locus, præsertim cum hæc primâ Parte, quest. 21. à S. Thomâ proponatur; cujus proinde Vestigiis insistens, hic eam discutiam. Quia verò rem hanc maximâ ex parte eò recidere video, si Deus pactum aliquod hujuscemodi rigorosæ justitiæ cum creaturâ rationali ineat, fore ut aliquid ei de perfectissimâ libertate, plenèque in res omnes dominio decedat, & nonnulli, ut hunc modum solvant, duos in solidum ejusdem rei dominos esse posse affirmant: Hæc primum questio est resolvenda.

SECTIO PRIMA.

Prænotantur quedam circa dominium ejusdem rei in solidum.

I.
Non est hic sermo de dominis subordinatis.

N questione utrum duo esse possint domini ejusdem rei in solidum, non est sermo de dominis subordinatis, qualia sunt dominium Dei & creaturæ; homo quippe, & Angelus, licet habeant dominium suarum operationum, quarum etiam dominium habet Deus, non tamen sunt ex æquo earum domini cum Deo, utpote à quo in essendo & operando, essentialiter pendent, & quicum

contrahere pro libito non possunt, sed solum ubi ipse dignatus fuerit se ad huiusmodi pacta demittere, & contractus cum creaturâ suâ inire; sicque non sumus ex æquo possessores cum Deo. Quod idem etiam suo modo contingit in creatis, sicubi ejusmodi reperitur subordinatio.

Jus proinde creaturæ juri Dei cedit in ordine ad actus omnes, & usus Deo possibiles: in his enim omnibus ita Deo subsumus, ut plenè de nobis queat disponere. Unde non tantum actus nostros, tum ut Dominus jurisdictionis, tum proprietatis exigere à nobis potest, sed etiam post pactum de mercede, gratiâ scilicet vel gloria (si ejusmodi pactum ex justitiâ inire Deus queat cum creaturis, de quo postea) potest Deus sine cuiusquam injuria hanc numero gratiam vel gloriam ei auferre,

II.
Jus nostrum cedit Deo, in ordine ad usus omnes Deo possibiles.